

Sygn. akt: I C 1258/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Krośnie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Halina Sekuła
Protokolant:	sekretarz sądowy Dorota Delimata

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2019 r. w Krośnie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) 2 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w G.

przeciwko R. G.

o zapłatę kwoty 10.153,07 zł

I. Zasądza od pozwanego R. G. na rzecz powoda (...) 2 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w G. kwotę 3.653,37 zł (trzy tysiące sześćset pięćdziesiąt trzy złote trzydzieści siedem groszy).

II. Oddala powództwo w pozostałym zakresie.

III. Zasądza od pozwanego R. G. na rzecz powoda (...) 2 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w G. kwotę 888,65 zł (osiemset osiemdziesiąt osiem złotych sześćdziesiąt pięć groszy) tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania.

Sędzia

Sygn. akt I C 1258/17

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Krośnie z dnia 11 kwietnia 2019 r.

W dniu 25.02.2016 r. powód (...) 2 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w G. wniósł do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie pozew przeciwko R. G. o zapłatę kwoty 10.153,07 zł, zwrot kosztów procesu, przeprowadzenie dowodów w pozwie powołanych.

W uzasadnieniu żądania pozwu podał, że pozwany R. G. zawarł w dniu 25.08.2015 r. z (...) Spółka z o.o. SMS Kredyt Sp. j. dawniej (...) Spółka z o.o. (...) S.K.A z siedzibą we W. umowę pożyczki nr (...).

Mimo ustalonych w umowie zasad zwrotu pożyczki, pozwany nie wywiązał się z warunków umowy.

Pierwotny wierzyciel dokonał przelewu przysługującej mu wierzytelności względem R. G. na rzecz (...) 2 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w G..

Powód wypowiedział pozwanemu umowę pożyczki i z dniem 23.01.2016 r. kwota stała się wymagalna.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 08.03.2016 r., sygn. akt uwzględnił żądanie pozwu.

Pozwany R. G. złożył sprzeciw od nakazu zapłaty występując o oddalenie powództwa w całości, przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Krośnie, rozpoznanie sprawy także pod nieobecność pozwanego.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany R. G. podał, że od powoda nie otrzymał żadnych wezwań i upomnień w związku z umową pożyczki. Nie wiedział, że jego zadłużenie zostało sprzedane. Od kilku lat leczy się psychiatryczni. Nadto znajduje się obecnie w tragicznej sytuacji finansowej i zdrowotnej.

W odpowiedzi na pozew z dnia 17.09.2017 r. podał dodatkowo, że samego faktu, okoliczności zawarcia umowy z SMS Kredyt nie pamięta.

Wskazał, że udzielono mu pożyczki gotówkowej na warunkach lichwiarskich, wykorzystując sytuację zdrowotną pozwanego. W uzasadnieniu powyższego pisma przedstawił również, jak funkcjonował w dacie, w której zawarł umowę pożyczki, jaką chorobę zdiagnozowano u niego, a także o obecnej sytuacji osobistej i majątkowej, w tym ciężących na nim znaczących zobowiązaniach finansowych w stosunku do innych podmiotów z tytułu umów pożyczek.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W dniu 25.08.2015 r. SMS Kredyt i pozwany R. G. zawarli pisemną umowę pożyczki nr (...). Całkowita kwota do zapłaty przez pożyczkobiorcę wyniosła 10.517,30 zł i składała się na nią: 3.000 zł – całkowita kwota pożyczki, całkowite koszty pożyczki w postaci odsetek naliczanych za cały okres obowiązywania umowy w kwocie 653,37 zł, opłata operacyjna naliczona za cały okres obowiązywania umowy w kwocie w kwocie 6.863,93 zł.

W umowie pożyczki określone zostały zasady, na jakich pozwany miał dokonać zwrotu pożyczki, tj. w 48 miesięcznych ratach, po 219,09 zł każda. Umowa miała obowiązywać strony do dnia 25.08.2019 r.

Pozwany nie złożył oświadczenia o odstąpieniu od umowy, nie żądał też zmiany jej warunków. Po uzyskaniu pożyczki gotówkowej pozwany nie przystąpił do jej spłaty według otrzymanego harmonogramu. Pismem z dnia 17.12.2015 r. dokonano wypowiedzenia umowy pożyczki nr (...).

Dowód:

1. odpis umowy pożyczki nr (...) z dnia 25.08.2015 r. – k. 63-67;
2. odpis pisma z dnia 17.09.2015 r. – k. 68;
3. odpis wezwania do zapłaty z dnia 17.11.2015 r. – k. 69;
4. odpis wypowiedzenia umowy – k. 71;
5. regulamin pożyczek SMS Kredyt wraz z załącznikiem – k. 174-175;
6. harmonogram spłat – k. 182-183;

7. odpis umowy sekurytyzacji wraz załącznikiem – k. 190-192;

Pozwany R. G. w dniu 25.08.2015 r. nie znajdował się w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli. U pozwanego nie zdiagnozowano choroby psychicznej. Nie został też ubezwłasnowolniony ani całkowicie, ani też częściowo. W roku 2015 r. i następnych latach pozwany cierpiał na zespół uzależniania od alkoholu i zespół depresyjny. W czasie tym zaciągnął zobowiązania finansowe, które tak jak choroba alkoholowa wpłynęły znacząco na sytuację osobistą i materialną pozwanego. Pozwany zmienił miejsce swego dotychczasowego zamieszkiwania, o czym nie powiadomił powoda, który korespondencję do pozwanego kierował na adres podany w umowie z dnia 25.08.2015r. - M. 297.

Dowód:

1. opinia biegłej T. C. – k. 266-272;

2. zeznania pozwanego;

Sąd ustaleń faktycznych dokonał na podstawie powołanych powyżej dowodów, którym należało dać wiarę, jako logicznym i wzajemnie się uzupełniającym. Dowody z dokumentów zaoferowane w tym postępowaniu przez strony nie były kwestionowane. Opinia biegłej psychiatry T. C. (2) nie została przez powoda i pozwanego zakwestionowana w jakiegokolwiek części. Okoliczności faktyczne pomiędzy stronami sporne nie były. Istota sporu sprowadzała się do interpretacji zaistniałych zdarzeń prawnych.

W rozpoznawanej sprawie nie spornym było, że w dniu 25.08.2015 r. SMS Kredyt (poprzednik prawny powoda) i pozwany R. G. zawarli umowę pożyczki nr (...) według zasady wyrażonej w art. 353¹ k.c.

SMS Kredyt był podmiotem, który w ramach prowadzonej przez siebie działalności udzielał pożyczek gotówkowych. Był podmiotem, któremu państwo tego typu działalności nie zabraniało i nie ograniczało, który udzielał pożyczek gotówkowych podmiotom, które nie mogły uzyskać kredytu gotówkowego w banku z uwagi na brak tzw. zdolności kredytowej. Ofertę pożyczki wybrał pozwany, godząc się na warunki, na jakich uzyska określoną kwotę pieniędzy (pożyczki). Pozwany nie skorzystał z instytucji odstąpienia od umowy, mimo że zgodnie z § 10 ust. 1. umowy pożyczki z dnia 25.08.2015 r. takie uprawnienie posiadał. Otrzymał także wzór oświadczenia o odstąpieniu od umowy pożyczki.

SMS Kredyt w dniu 25.08.2015 r. w żaden sposób nie wykorzystał przymusowego położenia, niedołęstwa czy w końcu niedoświadczenia pozwanego, w zamian za swoje świadczenie (art. 388 § 1 k.c.). Pozwany tego nie udowodnił, choć ów zarzut podniósł w pismach procesowych. Wielokrotnie w judykaturze podniesione już zostało, że potrzeba uzyskania gotówki nie stanowi wykorzystania przymusowego położenia strony. W tamtym okresie czasu, jak zostało to przyznane pozwany cierpiał na zespół uzależnienia alkoholowego. Nie jest wykluczone, że potrzebował środków na zakup alkoholu i inne potrzeby z tym związane. Nie znajdował się jednak wówczas w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli, co potwierdziła biegła T. C. (2).

W dalszej kolejności odnieść należy się do zarzutu zgłoszonego przez pozwanego, a mianowicie kwestii niedozwolonego postanowienia umownego zawartego w umowie pożyczki, jaką zawarły strony.

W myśl przepisu art. 385¹ kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone klauzule umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. W przepisie

zaś art. 385³ przedstawiony został katalog niedozwolonych postanowień umownych, przy czym nie jest to wyczerpujące enumeratywne.

W aktualnym stanie prawnym kontrola postanowień wzorców umownych może mieć charakter incydentalny, dokonywany na tle sporu pomiędzy stronami dotyczącego konkretnej umowy zawartej przez przedsiębiorcę i konsumenta. Kontrola ta może mieć również charakter abstrakcyjny, oderwany od faktu zawarcia konkretnej umowy i dotyczy postanowień wzorca umownego, którym posługuje się przedsiębiorca w relacjach z konsumentami. W tym ostatnim przypadku przeprowadzana jest ona przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Dla oceny, czy zachodzi sprzeczność z dobrymi obyczajami istotne jest, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument zgodziłby się na sporne postanowienie wzorca w drodze negocjacji indywidualnych. W ramach oceny, czy doszło do rażącego naruszenia interesów konsumenta konieczne jest uwzględnienie norm dyspozytywnych, które determinowałyby treść stosunku prawnego między stronami w braku odmiennej decyzji. Należy zatem zbadać, w jakim zakresie zawarta umowa stawia konsumenta w sytuacji mniej korzystnej niż wynikałoby to ze wspomnianych przepisów dyspozytywnych (wyr. (...) z 14.3.2013 r. w sprawie C-415/11, A., (...):EU:C:2013:164, pkt 68, 69). Znacząca nierównowaga nie musi dotyczyć różnic – w ujęciu ekonomicznym – wzajemnych świadczeń stron umowy. Może ona wynikać z samego faktu wystarczająco poważnego naruszenia sytuacji prawnej konsumenta – ograniczenia treści praw, które przysługują mu na podstawie tej umowy i stosownie do przepisów prawa, utrudnienia w korzystaniu z tych praw bądź nałożenia na konsumenta dodatkowego obowiązku, którego nie przewidują przepisy prawa (wyr. (...) z 16.1.2014 r. w sprawie C-226/12, C. P., (...):EU:C:2014:10, pkt 23).

W okolicznościach niniejszej sprawy zapis umowy pożyczki nakładający na pozwanego R. G. obowiązek uiszczenia opłaty operacyjnej w wysokości 6.863,93 zł, w sytuacji gdy całkowita kwota pożyczki to suma 3.000 zł, uznać należy za sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interesy konsumenta. Taki zapis umowy w niekorzystny sposób kształtuje sytuację ekonomiczną pozwanego, nakładając na niego dodatkowe, wygórowane obciążenie finansowe. W myśl postanowień umowy oprócz kwoty udzielonej pożyczki z odsetkami pozwany zobowiązał się uiścić dodatkowo kwotę 6.863,93 zł, jako opłatę operacyjną. Całkowita kwota do zapłaty określona została, jako suma 10.517,30 zł. Porównanie wskazanych wielkości pozwala stwierdzić, że koszt opłaty operacyjnej to ok. 65 % całkowitej kwoty, jaką zwrócić zobowiązał się pozwany.

W § 7 ust. 2 Regulaminu pożyczek SMS Kredyt, opłata operacyjna została zdefiniowana, jako wynagrodzenie pożyczkodawcy należna od pożyczkobiorcy z tytułu wykonanej usługi w postaci czynności związanych z obsługą umowy pożyczki, obejmującą obsługę spłat i monitorowania ich terminowości. Opłata operacyjna uzależniona jest od kwoty udzielonej pożyczki oraz od okresu trwania umowy. Należy, więc stwierdzić, że pod nazwą opłaty operacyjnej została ukryta opłata przygotowawcza.

Wypada w tym miejscu zauważyć, że za klauzulę niedozwoloną, zarejestrowaną pod pozycją 4114 w rejestrze klauzul niedozwolonych prowadzonym przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznano postanowienie umowne: na mocy, którego opłatę przygotowawczą za przygotowanie i zawarcie umowy pożyczki strony zgodnie ustaliły na 5% wartości pożyczki (por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 12 kwietnia 2012 r., sygn. akt XVII Amc 4877/11, (...)).

Sąd nie neguje, że firma kredytowa nie jest przedsiębiorstwem charytatywnym, lecz nastawionym na generowanie zysku, jednakże w umowie jej wszystkie elementy winny zostać określone w sposób jednoznaczny i nie budzić wątpliwości.

W przypadku zawarcia odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie powinno zostać wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formą wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji. Ustawodawca, aby przeciwdziałać ocenianemu negatywnie w świetle zasad współżycia społecznego zjawisku lichwy oraz aby chronić konsumentów, wprowadził do ustawy – Kodeks cywilny instytucję odsetek maksymalnych,

których wysokość winna stanowić podstawowe odniesienie do oceny wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Odsetki, obok prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych. Umowa pożyczki, sporządzona zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Za niedozwolone klauzule umowne, należy, więc uznać te postanowienia umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, pozwalającego mu omijać przepisy dotyczące wysokości odsetek maksymalnych oraz niedopuszczalności kary umownej na niespełnienie świadczenia pieniężnego.

W ocenie Sądu strona powodowa nie wykazała, jakie konkretnie czynności, w rozpoznawanym przypadku spowodowały, że koniecznym było naliczenie opłaty operacyjnej (przygotowawczej) w kwocie 6.863,93 zł. Powód nie podnosił, jakoby w związku zawarciem umowy z pozwanym przeprowadzana była weryfikacja klienta, gdzie i w jakiej instytucji oraz jakie z tego tytułu zostały poniesione koszty. Należy zaznaczyć, że pierwotny wierzyciel zawodowo zajmuje się udzieleniem pożyczek, posługując się wzorcami dokumentów analogicznymi w przypadku każdego klienta. Umowa pożyczki i załączniki są takie same, zachodzi jedynie potrzeba podstawienia danych konkretnego klienta, wygenerowania potwierdzenia zawarcia umowy, a następnie dokonania przelewu. W ocenie Sądu te wszystkie czynności nie generują aż tak dużych kosztów, że miałyby stanowić, aż 65% kwoty pożyczki do spłaty.

Tak, więc z zasad doświadczenia życiowego wynika, że dla firmy zajmującej się profesjonalnie udzielaniem pożyczek osobom fizycznym, koszty przygotowania umowy, wykonania przelewu oraz ewentualnie sprawdzenia zdolności kredytowej pożyczkobiorcy nie będą wynosiły 6.863,93 zł. Takie postanowienia umowne należy uznać za rażąco naruszające interes konsumenta i świadczące o nierówności stron stosunku zobowiązaniowego.

Powód nie udowodnił, więc i nie wskazał, z czego i z jakiej postawy umownej, dochodzona kwota tytułem opłaty operacyjnej w rzeczywistości wynika.

W ocenie Sądu, takie różnicowanie opłaty za przygotowanie umowy w zależności od wysokości kwoty pożyczki oraz od ilości dni, na które była zawierana narusza interes konsumenta i jest praktyką nieuzasadnioną. Strona powodowa nie wskazała, czym różni się przygotowanie umowy pożyczki na niższą kwotę w stosunku do tej na wyższą, a co powoduje, że zawarcie umowy pożyczki na dłuższy okres, generuje wyższe koszty. Należy założyć, że treść umowy jest zawsze taka sama, zmienia się tylko kwota pożyczki, ilość rat, termin spłaty oraz dane osobowe. Należy założyć, że procedura udzielania pożyczki jest zawsze taka sama, przynajmniej powód nie wskazywał, by było inaczej.

Skutkiem zastosowania w umowie lub wzorcu klauzuli niedozwolonej jest brak mocy wiążącej tego postanowienia, przy zachowaniu skuteczności innych części umowy lub wzorca. Przepis art. 385¹ § 2 k.c. stanowi bowiem, że jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Oznacza to, że niedozwolone postanowienia umowne są nieskuteczne, przy czym ich brak mocy wiążącej z reguły nie ma wpływu na skuteczność umowy (lub wzorca), gdyż szczególna regulacja dla umów konsumenckich nie przewiduje możliwości oceny, czy bez tych postanowień strony zawarłyby umowę (art. 58 § 3 k.c. nie znajduje zastosowania).

Wobec powyższego, uznając że zapisy umowne dotyczące opłaty operacyjnej nie wiążą pozwanego R. G., Sąd zasądził od niego na rzecz powoda kwotę należności głównej wynikającej z umowy pożyczki nr (...) wraz z odsetkami w wysokości 3.653,37 zł, oddalając powództwo w pozostałym zakresie (pkt I i II wyroku).

O kosztach orzeczono po myśli art. 100 kpc

Częściowe, bowiem uwzględnienie żądań stron skutkować winno stosunkowym rozdzieleniem kosztów postępowania.

Strona powodowa poniosła koszty obejmujące opłatę od pozwu w kwocie 127 zł, opłatę od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2.400 zł, czyli łącznie 2.539 zł, a ze swoimi żądaniami utrzymała się w 35%, zaś pozwany wygrał w 65 % i w takich proporcjach należało obciążyć strony kosztami procesu.

Sędzia :

Z../

1. (...)

2. (...)